

Comisiynydd Plant Cymru Children's Commissioner for Wales

Keith Towler

Briffiad ar gyfer Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Adroddiad blynyddol Comisiynydd Plant Cymru 2013-2014 (sylwer, os gwelwch yn dda, fod yr adroddiad hwn yn cwmpasu'r cyfnod o 1 Ebrill 2013 i 31 Mawrth 2014)

Lansiodd Comisiynydd Plant Cymru ei adroddiad blynyddol ar gyfer 2013/14 yn swyddogol ddydd lau 13 Hydref 2014. Dyma adroddiad blynyddol terfynol Keith Towler fel Comisiynydd Plant Cymru, gan fod ei gyfnod o 7 mlynedd yn y swydd yn dod i ben ym mis Chwefror 2015.

Fel mewn blynyddoedd blaenorol, mae adroddiad blynyddol y Comisiynydd yn dadansoddi cyflwr hawliau plant yng Nghymru, gan gynnwys amlygu meysydd y mae'n pryderu amdanynt, ac mae'n galw ar Lywodraeth Cymru i ymdrin â'r pryderon hyn a dychwelyd plant a phobl ifanc i'w lle fel blaenoriaeth y genedl.

Yn ogystal ag amlygu meysydd sy'n destun pryder i'r Comisiynydd Plant, mae'r adroddiad blynyddol a chyfrifon yn cwmpasu prif feysydd gwaith eraill swyddfa'r Comisiynydd Plant yn ystod y 12 mis diwethaf, er mwyn hybu achos plant a phobl ifanc a'u cefnogi ledled Cymru, gan gynnwys:

- sut mae'r swyddfa wedi gweithio gyda mwy na 6000 o blant a phobl ifanc yn ystod y 12 mis diwethaf;
- sut buom ni'n cynnal 5 gweminar, gyda mwy na 900 o ddisgyblion yn ymuno â'r un yn Sir Benfro;
- mae lefelau ymwybyddiaeth o'r Comisiynydd yn uwch nag erioed ymhlith plant, pobl ifanc ac oedolion a
- sicrhawyd gwerth £1.186m o sylw yn y cyfryngau i swyddfa'r Comisiynydd eleni.

Mae'r adroddiad hefyd yn cynnwys manylion am wasanaeth cyngor a chymorth annibynnol y Comisiynydd, sydd wedi delio gyda mwy na 500 o achosion eleni – 33% yng nghyswllt y gwasanaethau cymdeithasol a 28% yng nghyswllt addysg.

Materion y mae plant a phobl ifanc yng Nghymru yn eu hwynebu

Yn adroddiad blynyddol eleni, mae'r Comisiynydd yn pryderu bod Llywodraeth Cymru yn ymddangos yn rhy gyfforddus gyda'i statws fel arloeswr rhyngwladol ym maes hawliau plant, ac yn methu cyflawni'r gwaith o sicrhau hawliau plant.

Ym marn y Comisiynydd, mae gwasanaethau hollbwysig sy'n ceisio amddiffyn plant a phobl ifanc agored i niwed mewn perygl o gael eu colli, yn sgîl diffyg gweledigaeth ac arweiniad gan Lywodraeth Cymru. Yn ei farn ef, mae angen amddiffyn gwasanaethau plant a phobl ifanc yn erbyn

cefndir toriadau pellach, gan y gall yr union wariant gael ei leihau'n sylweddol, neu hyd yn oed ei gollu, wrth i awdurdodau lleol geisio mantoli eu cyllideb. Mae angen arweiniad cryf gan Lywodraeth Cymru i roi plant a phobl ifanc yn ôl yn eu lle fel gwir flaenoriaeth genedlaethol Cymru, lle mae'r canlyniadau ar gyfer y plant a'r bobl ifanc mwyaf agored i niwed yn gwireddu'r weledigaeth honno.

Pam mae'r Comisiynydd Plant yn pryderu?

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, mae swyddfa'r Comisiynydd wedi dod yn ymwybodol o fygythiadau gwirioneddol i amddiffyn plant a phobl ifanc agored i niwed yng Nghymru, bygythiadau megis:

- colli darpariaeth seibiant i blant a phobl ifanc sydd ag anabledau;
- plant sy'n derbyn gofal yn gorfod newid lleoliad am resymau ariannol, a;
- bygythiadau i wasanaethau rheng flaen hanfodol i blant a phobl ifanc, gan gynnwys gwasanaethau plant, gwasanaethau cefnogi statudol i bobl ifanc, a gwasanaethau chwarae, ynghyd â;
- diffyg tryloywder mewn gwariant cyhoeddus ar blant a phobl ifanc, sy'n golygu ei bod yn anodd galw Llywodraeth Cymru i gyfrif o ran rhoi blaenoriaeth i gyflawni dros blant a phobl ifanc.

Am beth mae'r Comisiynydd Plant yn galw yn ei adroddiad blynyddol?

Mae'r Comisiynydd Plant am weld arweinyddiaeth glir ar bob lefel sy'n sicrhau bod plant a phobl ifanc yn wir yn flaenoriaeth genedlaethol ar gyfer Cymru lle mae'r canlyniadau i'n plant a'n pobl ifanc mwyaf agored i niwed yn gwireddu'r weledigaeth honno. Yn absenoldeb Gweinidog Plant, mae'r Comisiynydd yn pryderu y dylai Llywodraeth Cymru geisio cynnal a gwella ei gweledigaeth strategol ar gyfer plant a phobl ifanc ar draws y llywodraeth, ac y dylid integreiddio gweithredu mewn modd cydlynus ar draws portfolios ac adrannau.

Mae'r Comisiynydd Plant am i Lywodraeth Cymru ail-ddatgan ei gweledigaeth ar gyfer plant a phobl ifanc. Wrth wneud hynny, fe hoffem weld y weledigaeth honno'n mynegi ei hun ar ffurf dull seiliedig ar hawliau, yn hytrach na chyfeiriad arwynebol at CCUHP, gyda ffocws ar ymarfer sy'n sicrhau canlyniadau cadarnhaol i bob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru. Byddai'n arwydd clir iawn bod y ddyletswydd sylw dyledus sydd ar Weinidogion, fel yr amlinellwyd ym Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011, yn arddangos arweinyddiaeth sy'n cyfuno pob swyddogaeth at ddiben cyffredin.

Ymhlith y galwadau eraill yn adroddiad blynyddol eleni mae bod:

- Llywodraeth Cymru'n datblygu Rheoliadau a Chyfarwyddyd oed-benodol ar wahân o dan y darpariaethau a geir yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, gan gynnwys meini prawf cymhwyster oed-benodol a chôd ymarfer;

- Llywodraeth Cymru'n sicrhau bod y rheoliadau a'r cyfarwyddyd ar gyfer Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn diwallu anghenion plant a phobl ifanc sy'n gweithredu fel gofalwyr;

- Llywodraeth Cymru'n ymgorffori llesiant disgyblion i'w chynllun gwella ysgolion ac yn sicrhau bod hynny'n cael ei adlewyrchu mewn sbardunau polisi cenedlaethol a pherfformiad;
- Llywodraeth Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru yn annog awdurdodau lleol i ymdrin â hawliau plant wrth gwblhau eu hasesiadau effaith ar gydraddoldeb, er mwyn deall sut bydd newidiadau arfaethedig i wasanaethau yn effeithio ar lesiant plant a phobl ifanc;
- Llywodraeth Cymru'n nodi sut bydd yn gwella mynediad plant a phobl ifanc i Wasanaethau Iechyd Meddwl Plant a Phobl Ifanc (CAMHS) sy'n canolbwyntio ar y plant ac yn ymateb i'w hanghenion unigol, gan ddarparu adroddiadau rheolaidd ar gynnydd;
- Llywodraeth Cymru'n ymdrin â'r materion y mae plant a phobl ifanc sy'n defnyddio cadair olwyn yn eu hwynebu wrth gael mynediad i addysg;
- Llywodraeth Cymru'n darparu'r arweinyddiaeth strategol angenrheidiol i sicrhau bod darpariaeth eiriolaeth annibynnol i bob plentyn a pherson ifanc perthnasol yn dod yn realiti;
- Llywodraeth Cymru'n sicrhau bod ei strategaeth tloidi plant yn cael ei diwygio er mwyn sicrhau ei bod yn defnyddio dull seiliedig ar hawliau i drechu tloidi plant yng Nghymru.

Rhagor o wybodaeth

Os hoffech chi gael rhagor o wybodaeth am unrhyw un o'r materion a godwyd yn y briffiad hwn, cysylltwch â:

Rebecca Griffiths (Swyddog Materion Cyhoeddus)

rebecca.griffiths@complantcymru.org.uk

01792 765604